

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DCCCCX. ad annum MLXXIII.

Parisiis, 1644

Concilivm Rhemense Pro Disciplina Et Moribvs Ecclesiae reformandis
celebratum anno Domini MXLIX. tempore Leonis papae IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15625

1. quest. 1.
cap. Si quis
hæc.

omnis, inquit, cuiuslibet ordinis clericus, qui catholicam deserens, heretica communioni se miscuerit, si ad ecclesiam fuerit reuersus, in eo gradu, in quo erat, sine promotione permaneat, &c. Ponamus itaque, ut simoniaci in nullo a ceteris hereticis differant, atque per schismaticam sectam similiter cum eis ab ecclesiastica communionem procul recedant, in sacerdotio tamen, vel ceteris gradibus, quicumque iam ab eis promoti sunt, Leoniano decernuntur permanere iudicio. Hæc Petrus ex decreto Leonis sancito in hac prima Synodo, in qua prominentiores vepres succifi esse noscuntur.

ANNO
CHRISTI
1049.

CONCILIVM RHEMENSE

PRO DISCIPLINA ET MORIBVS ECCLESIAE
reformandis celebratum anno Domini MXLIX. tem-
pore Leonis papæ IX.

Pars actio-
rum syno-
daliū ex
codice Rhe-
mensi a Ba-
ronio acce-
pta.

DEFVNCTO papa Damaso, qui in ciuitate Brixenorum, quæ est in prouincia Istriae, fuerat episcopus, & in apostolica sede inthronizatus, triginta solummodo ibi vixerat diebus, Romani, legatione de eius obitu ad imperatorem Henricum directâ, petierunt vt ecclesiæ pastore viduatæ ab eo subrogaretur alius.

Qui super hoc negotio episcoporum & optimatum imperii sui quærens consilium, inuenit inter ceteros dominum Brunonem Tullensem præfulem ad idem officium subeundum esse idoneum, vtpote qui ætatis maturitate morumque & scientiæ claritudine videbatur conspicuus, sibi que sanguinis affinitate proximus. Vnde apostolica dignitatis ei adiudicata sunt insignia iussuque ab Augusto, vt ad hæc secundum ecclesiasticas sanctiones suscipienda Romana inuiseret mœnia. Sed quia solennia imminebant natiuitatis dominicæ, hæc cum clero, cuius fuerat pastor, disposuit celebrare, eis que celebratis, quo erat præceptum abire.

Huius itaque pontificis notitiam in colloquio, a præfato imperatore & Francorum rege de pacis & amicitie confirmandæ gratia ante non multum tempus habito, memoratus abbas Herimarus fuerat consecutus, a quo etiam promissum acceperat, quod in proximo quadragesimali ieiunio beati Remigii sepulcrum absque equi solatio foret expetiturus, quia cum eorundem regum aliquando fami-

ANNO
 CHRISTI
 1049.

familiaria adinuicem perferens mandata per contiguam regionem transferit, ipsius sancti locum orationis gratia inuisere neglexerit. Quod idem abbas sagaciter recolens animo, sua dirigens scripta illi suggerit, vt quoniam pro delegato sibi apostolici primatus officio Romam ire disponit, si quando ad cognatos fines certo ecclesie reuocetur emolumento, non fiat irrita Francorum apostolo ab eo facta promissio. Mittit vero ei in munere vas ad bibendum idoneum, intus & exterius auro decentissime decoratum; † insinuans illi de ipsius sancta ecclesia dedicanda suum cum petitione desiderium. Ad hæc idem episcopus benigne refert, quia etsi alia nulla se reuocet ecclesie utilitas, vel pro solo amore S. Remigii reuersurum ad Gallias, & eius basilicam dedicaturum, si diuina annuerit benignitas.

† sed ligneū fuisse assertur a Desiderio abbate Cassinensi eodemque Victore papa III.

Celebratis ergo in sede ciuitatis Leucorum duobus dominicæ natiuitatis diebus, in tertio clero suo valefaciens, iter carpere Romam ducens aggreditur. Quo perueniens, cum fauore totius populi honorabiliter excipitur, apostolicæque dignitatis infulis insignitus in hypapante Domini in cathedra beati Petri inthronizatur, & Leo papa Romano more nuncupatur. Hic digne administrans quæ sui sunt officii, instanterque disponens, quæque videntur accommoda diuinæ religioni, quadragesimalis temporis explet ieiunia, succedentiaque dominicæ resurrectionis ibi celebrat solennia. Quibus elapsis Synodum conuocat episcoporum Italiae, & ibi qualibet peruersa in eorum episcopis pullulantia aut corrigit, aut hortatur corrigere.

In Urbem profectio quando.

Aliquantum autem temporis interlabente curriculo, Gallicum reuifere solum tam beato Remigio facta promissio, quam orthodoxæ fidei in illis partibus adeo tepesactæ persuadet intentio. Vnde a Romanis expetita licentia per quasdam Latii vrbes iter agens, in eis multa disponit ecclesiasticæ honestati congrua, tandemque adit imperatorem Henricum in regione commorantem Saxonica.

Interea memoratus abbas desiderii sui compotem se futurum ex ipsius papæ certis pollicitatione, regi Francorum Laudunum venienti occurrit in pentecostes solennitate, eiusque consilium & fauorem expetit de præfato templo apostolica consecrando benedictione: monens

& postulans, vt his agendis suam præsentiam exhibeat, & episcopos regnique sui principes secum interesse faciat. Cui idem rex ad præsens mente benigna annuit, seque, nisi alicuius impedimenti intercesserit casus, tantæ festiuitati adfuturum asserit. Ex quo promisso abbas lætificatus reuertitur, indeque papæ Coloniam Agrippinam cum imperatore aduenienti in apostolorum Petri & Pauli natalitio fit obuius, a quo aduentus sui ad Rhemense solum, gerendarumque ibi rerum tempus & ordinem inuestigat diligentius.

Ille vero sibi notificans pandit, quomodo prius deliberrasset, vt octaua die ab ipsius sancti festiuitate, quæ in Kalendis Octobris habetur celeberrima, illo veniret, & ipsius monasterium dedicans, postea ibidem ex episcopis Gallia congregatam Synodum celebraret. Qua sententia mutata, ad eundem locum in solennitate sancti Michaelis archangeli se venturum, & in ecclesia beatæ Mariæ Rhemis Missarum sacra in eadem die memorat celebraturum, festum vero gloriosi patris Remigii preciosi corporiseius eleuationi, & subsequenter basilicæ consecrationi, ceteros deinde tres Synodi deputat celebrationi. Quibus auditis, ad suum cœnobium rediit abbas, suaque scripta per Franciam eique contiguas direxit prouincias, inuitans sanctæ ecclesiæ fideles, vt ad tanti gaudii participationem concurrant mente promptissima, tam pro amore & veneratione eiusdem patroni sui, quam vt benedictione muniri mererentur apostolica.

A Leone
papa indi-
citur Syno-
dus Rhe-
menfis.

Ceterum papa Colonia digressus Tullum in exaltatione dominicæ Crucis venit, inde quo circumiacentium regionum episcopis & abbatibus literis suæ auctoritatis mandari præcepit, vt in præfixa die sibi occurrerent ad Synodum celebrandam in basilica præfati Francorum apostoli. Vt per quem orthodoxæ fidei initiati sunt rudimentis, in eius præsentia consequerentur reparationem tepfactæ in se diuinæ religionis. Huiusmodi mandatis gratulatur pia fidelium deuotio, præparans se studiose ad implendum quod ex apostolicæ dignitatis sibi promulgatur edicto.

Venenatus autem serpens, qui ab exordio mundi ad humani generis inhiat præcipitium, tam salutari propo-

ANNO
CHRISTI
1049.

sito commenti sui nititur opponere obstaculum. Ad complendam enim perfidia suæ voluntatem quosdam potentes laicos excitat, qui incestis coniugiis operam dando, & aliorum criminum nefariis vsibus se implicando, violatores erant honestatis ecclesiasticæ, ideoque verebantur reatum suorum latebras in lucem prodere. Sed & nonnullos episcopos & abbates illis adiungit, qui in ouile dominicum aliunde, non per ostium, irruperant, & in ecclesiis suis catholicorum patrum sanctionibus contraria quædam pullulare permiserant, quæ condictæ Synodi examinatione resecanda manifestari metuebant. Vt enim scriptum est: *Omnis qui male agit, odit lucem*: & idcirco peccatis suis magis magisque occultationis adhibet obnubilationem. Tantæ itaque peruersitatis viri incentoris sui callida suggestionem instructi, regi Francorum suggerunt, regni sui decus annihilari, si in eo Romani pontificis auctoritatem dominari permetteret, vel si eidem, vt decreuerat, occurrens præsentia suæ fauorem ad cogendum Concilium exhiberet.

Addunt etiam, quod nullus antecessorum eius id reperiatur aliquando concessisse, vt ob similem causam in Franciæ vrbes ingressus pateret alicui papæ. His vero agendis pacis & tranquillitatis congrua sunt tempora; regni autem eius status sit in perturbatione non modica: quibusdam viris potentibus dominationis eius iugum detrectantibus, terrasque & castella quælibet ab ipsius ditione abalienantibus. Quapropter regiæ dignitati ferunt congruere, vtilitati reipublicæ suæ sapienter consulere potius quam Synodis intendere: principes suos, & totius exercitus sui potentiam in rebelles commouere. Ipsos etiam episcopos & abbates, penes quos maxima pars facultatum regni est, censent immunes huius expeditionis esse non debere, ante alios abbatem sancti Remigii, quem quasi de rerum suarum abundantia præsumentem pro vanæ gloriæ amore ad monasterium suum consecrandum calumniabantur Romanæ vrbs pontificem euocasse.

Hacigitur versipelli persuasione rex emollitus, & ab honesto proposito ad seductionis deuia flexus, papæ per Siluanectensem mandat episcopum, se suosque pontifices

Rex frustra
Synodum
impedire
conatur.

cum abbatibus cogi ad comprimendam peruicaciam sibi resistentium, ideoque non posse occurrere illi in præfixo termino ad peragendum Concilium. Vnde aduentum suum in Franciam in aliud tempus differat, quo absolutis huiusmodi negotiis eum debito cum honore suscipiat. Ad hæc papa remandat, promissionem beato factam Remigio nequire se irritam facere, sed ad basilicam eius dedicandam procul dubio venturum, vbi si qui diuinæ religionis amatores conuenerint, cum eis Synodi rationem se fateatur habiturum. Cuius mandati ad regem relatione perlata, ipse tamen in rebelles iter aggreditur, coacta in vnum ingenti exercitus sui militia; sed & episcopis, & plerisque abbatibus contra voluntatem suam illo euntibus, illis etiam peruersis ecclesiarum rectoribus ad id negotium vltro se ingerentibus, qui vt summi pastoris vicarium actus eorum examinare venientem possent effugere, eandem expeditionem exitiali techna elaborauerant struere. Abducitur cum eis & memoratus abbas sancti Remigii mœstus admodum & gemens, quasi non esset visurus effectum desiderii sui. Sed diuinæ consolationis eius mœrori non defuit potentia.

Vix enim vnus diei & dimidii itinere confecto indulta est illi redeundi licentia. Qui reuersus celerrime, Romanum antistitem adhuc Tulli remorantem expetit, eumque pro regiis mandatis iamdiu conceptum propositum non permutasse cognoscens, gratulabundus ad monasterium rediit, instanter præparare satagens, quæ tanti patris confluentiumque filiorum sanctæ ecclesiæ forent necessaria Conuentui. Iam quippe dierum prope erat terminus, qui supradictæ dispositionis completioni fuerat attributus.

Venit Rhemos Leo papa.

Denique domnus papa a Leucorum vrbe digressus, iter ad Rhemensẽm ducens urbem arripuit, & in opportunis locis singulis quibusque noctibus mansione accepta, in vigilia festiuitatis sancti Michaelis ad Curmolensem villam venit, cui præfatus abbas ibidem obuius factus, quæcumque necessarius expetit vsus illi omnique comitatus eius affluenter suppeditauit. Die vero sequenti ad sanctum peruenit Remigium, archiepiscopis tribus comitatus, Treuerensi videlicet, Lugdunensi, Vefontionensi,

ANNO
CHRISTI
1049.

aliiſque viris honorabilibus; inter quos erat Ioannes episcopus Portuenſis, & Petrus eccleſiæ Romanæ diaconus, & ipſius vrbiſ præfectus. Hic protinus conglobatur in vnum tota fratrum congregatio, & cunctis abbatum, monachorum, clericorum, qui iam ex multis confluerant partibus, numeroſa concio. Ex quibus omnibus in atrio baſilicæ diſponitur decentiſſima proceſſio, episcopis tribus, Siluanectenſi videlicet, Andegauenſi, Niuernenſi, longe digeſtos ordines antecedentibus, textumque euangelii cum aqua benediſta & aromatum odore ferentibus. Sic ergo diſpoſiti papam aduenientem ſuſcipiunt, cui eccleſiam introcunti reſponſorium, Latentur cali, cum digna modulatione concinunt, & dum ante altare ſanctæ Crucis orat, aliud reſponſorium, ſummæ Trinitati videlicet, concinentes finiunt. Progreſſo autem eo vſque ad altare ſancti Chriſtophori, & ante venerandi Francorum apoſtoli ſepulcrum orationem explente, iterum hymnum, Te Deum laudamus, conſona vocum iubilant vociferatione. Qui tandem in ſede ſibi decenter apparatus paululum reſidens, adſtantes latificauit benediſtione apoſtolica, & exinde egreſſus ab eiſdem pſallentium choris cum diuinis laudibus deducitur vſque ad ciuitatis mœnia.

Qui Rhemenſis clerus cum archiepiscopo ſuo, aliisque quibuſdam obuiam procedens episcopis, perſpicuæ proceſſionis numeroſos diſponit ordines in atrio ſancti Dionyſii martyris. Vbi ad tanti pontificis ſuſceptionem competentia concinens cantica, vſque ad eccleſiam ſanctæ Mariæ illum comitatur cum maximæ iubilationis gloria. Illic vero, ante ſanctæ Crucis & eiufdem Dei Genitricis altaria completa oratione, in archiepiscopali aliquantulum reſedit ſede, archipræſule Rhemenſi ad eius dexteram, Treuerenſi autem reſidente ad ſiniſtram. Deinde miniſtris altaris præparatis, quibuſque pro officiorum congruentia, & ipſe ſacerdotalibus redimitus inſignibus proceſſit ad Miſſarum celebranda ſolennia. Quibus expletis, & adſtante populo apoſtolica benediſtione munito, prædicto Rhemorum archiepiscopo ſibi ſuiſque neceſſarios ſumptus ſuppeditante, reſectionem percepit in maiori palatio iuxta eccleſiam ſito.

Quomodo
ſuſceptus a
clero Leo
papa.

Die autem ſubſequenti, metuens ne præpediretur fre-

Xxx iij

quentia circumfluentium populorum, duobus tantum comitatus capellanis, dum nocturnæ a fratribus explerentur vigiliæ, ad sanctum remeavit Remigium, factoque sibi balneo lotus & tonsus est, utpote, qui imminentem tanti patris solennitatem in crastino celebraturus transferre disponebat tam preciosæ gemmæ venerabile pignus, & præparata sibi quadam domo contigua ecclesiæ illic secretum remorandi expetiit, quia metuebat ad publicum procedere.

Ad sepulcrum enim sancti quasi ex toto orbe excitata tanta hominum confluebat numerositas, ut introeuntibus spatiosi templi vix sufficeret capacitas. Aduolabant enim tam ex vicinis, quam ex longinquis regionibus, promiscui sexus innumerabiles, effundebat aspera Francia ad honorem gloriosi apostoli sui villanos, opidanos, & ciues: sed & Gallia pene ex omnibus suis partibus huc transmittibat populorum millia: inter quos accelerabant episcoporum, abbatum, monachorum, clericorum generosa agmina. Ignobilis nobili, aut inops cedere nesciebat diuiti, sed omnes vna conglobati concurrebant intentione deuota, bustoque cælestem margaritam continenti dulcia imprimentes oscula, oblationum suarum quisque pro posse offerebant donaria. Qui vero constipatorum violentia repulsi propius accedere non valebant, heu quantum gementes se desiderii sui priuari effectu, de longe proiectis muneribus quæ attulerant, quasi lapidibus sancti sepulcrum pia tamen deuotione obruebant.

Est autem ante fores ipsius basilicæ quoddam spatiosum atrium, in quo quotiens densitatem sui perpeti non poterat frequentia tantorum explicabat cœtuum, eo ducta auiditate cernendi ipsum beati Petri vicarium. Post beati enim Remigii captatum suffragium ad huius summo opere inhiabat conspectum. Qui ut magna animo desiderantium satisfaceret effectui, eminentius solarium domus, in qua remorabatur, petens, vnde & adstantes conueri, & ab eisdem conspici, & loquens posset audiri, apostolica eos benedictione lætificauit. Hisque recedentibus & aliis subinde atque aliis illud atrium cateruatim replentibus, ter in eadem die suæ exhortationis monita impertiens salubria, liquido patefecit, quæ vitanda quæque

ANNO
CHRISTI
1049.

ad salutem animarum suarum sibi forent expetibilia. In eadem denique domo sacra mysteria sibi fecit celebrari, quia non dabatur vsquam locus opportunus ecclesiam introeundi, nec ipsi fratres præ importunitate plebium solitum illic pensum diuini valebant persolvere officii.

Adueniente interea nocte, nec tamen confluentium rarefcente, sed magis magisque crebrescente copia, dominus papa metuens ne in sacris vigiliis Deo famulantes importunitate plebis præpedirentur exequi diuinæ seruitutis solennia; tum etiam ne sibi preciosi corporis sancti ipsius transferendi, ecclesiæque dedicandæ inhiberetur copia, delegatis clericis suis eiusdem loci memorato abbati, spatiositatem templi præcepit penitus euacuari, obseratisque diligenter foribus omnibus intercludi facultatem introeundi. Præcepit etiam ex sua parte hoc populis enuntiari, vt ad horam secederent, & absque vlla sui impetus inquietudine solennes illius noctis excubias cum digna deuotione a Deo militantibus celebrari sinerent: se procul dubio die subsequenti eorum desideriis promittit satisfacturum, & thesaurum desiderabilem, quem quærebant, illorum conspectibus expositurum. Si vero mandatis detrectarent annuere, infecto negotio, propter quod aduenisset, recessurum fore. Quod cum tandem maxima difficultate fuisset obtentum, pleraque tamen numerositas populorum cum copiosis luminaribus deforis excubans, eiusdem pollicitationis præstolaretur effectum, cereorum vbertate quasi multiplici siderum splendore interiorius irradiata ecclesia, Deo seruientium chori in canticis spiritualibus decentissime illius noctis exegerunt spatia.

Mane autem facto susceptus est a domno papa intra ecclesiam sanctus martyr Cornelius, quem cum aliis sanctorum pignoribus comperientes clerici illo detulerant pro multis violentiis, quas ecclesia sua patiebatur a quibusdam malefactoribus. Circa horam deinde tertiam redimitus idem apostolicus infulis sacerdotalibus, ad gloriosi patris Remigii sepulcrum procedit cum thymiamateriis & crucibus, sociatis sibi archiepiscopis quatuor, Rhemenfi videlicet, Treuerensi, Lugdunensi, Vefontionensi, cum quibusdam aliis, sed & ipsius loci abbate, domnoque Hugone venerabili patre cœnobii Cluniacensis, & illius or-

Ad perui-
gilium pa-
pa cuncta
disponit.

De sancti
Remigii
corporis
elevatione.

dinis plurimis, cum quibus litania facta, & super sanctum corpus non modica thymiamatum accensa fragrantia, cecinit responsum, Dirigatur oratio mea: quo cum versu expleto, feretrum sancti, vt preparatis instrumentis aptatum ad portandum redderetur habile, a suo loco paululum remouit, & antiphonam, Confessor Domini Remigius, decantauit.

At vbi competenter, prout res exigebat, dispositum fuit, ipse ante alios cum praefatis archiepiscopis, & abbatibus suppositis humeris illud deuote lacrymans extulit, & responsum, Iste est de sublimibus, inchoauit. Cuius vocem subsequentes chori psallentium ouantes erumpunt in iubilationis tripudium, praerque alacritate cordis. O quantorum ora manantium rigauit redundantia fletuum, quantorumve mentes ad tanti patris captanda suffragia sunt punctae in suspiria beatorum gemituum. Tradens autem dominus papa eundem preciosum thesaurum se vltro ingerentium * vobis, ab inquietudine turbarum secessit in oratorium sanctae Trinitatis, quod ad meridianam plagam infra ambitum ipsius ecclesiae decenter constructum erat, Harduni cuiusdam illius loci coenobitae studio continens dominicum sepulcrum eleganter imaginatum instar illius Hierosolymitani, in quo nostra requieuit saluatio. Hoc igitur Treuerensem archiepiscopum in sui praesentia eadem die consecrare fecit ex consensu praefati Rhemorum archipraefulis, multorum ibi sanctorum collatis reliquiis.

* forte
votis,Concurfus
ad venerationem
corporis sancti
Remigii.

Denique monasterii foribus patefactis, vbi illa caelestis gemma desiderantium populorum est exposita obtutibus, tum vero cerneret promiscuum vulgus praer nimia exultatione manibus plaudere, innumeros in diuinas laudes gratulabunda vociferatione erumpere, potentes, impotentes, nobiles, ignobiles, quemque pro suis viribus summopere niti, vt tam optata gaudia propius mereretur contingere. Magna fides magno procul dubio remuneranda praemio, quae ne tanti reddatur expers emolumenti, nec imminentis mortis reuocatur periculo. Quidam enim praer nimia desiderii sui festinatione praecipites, dum inter constipatos cuneos corruunt, non valentes resurgere, suffocati & conculcati intereunt. Rapitur &

ANNO
CHRISTI
1049.

& iactatur potius quam portatur preciosi corporis theca tot millium vndique propellente frequentia, velut nauis æquoreorum fluctuum hac & illac agitata violentia, nunc hi, nunc illi, extorquendo sibi felicia vendicant dona. Et vt paucis multa concludantur, nec longis ambagibus legentium deficiat intentio, toto interstitio, quod ciuitatem & castellum ipsius sancti interiaceret, tam iucunda agitur contentio. Adest Rhemensis clerus cum ciuium multitudine, apostolum suum ad propriae vrbis moenia elaborat deuehere.

Quem vix ab huiusmodi impetus densitate auulsum sanctæ Dei genitricis infert ecclesiæ, vt cui viuens in corpore dignis laboribus vitæ præsentis multa comparauerat commoda, catholicæque religionis competentia addiderat insignia, huic vel vnus noctis morula exultationem simul & sanctificationem suorum ossium exhiberet præsentia. Collocato ergo eo super sanctæ Crucis altare, archiepiscopus Vefontionensis ad altare beatæ Mariæ procedens, Missarum solennia cum eodem clero de ipsius gloriosi patris celebrauit festiuitate.

His autem expletis, dum concurrentium deuotio magis & magis agglomeratur, diei interea elapso curriculo nox subsequitur, cuius tamen caligine basilicæ illius adyta nullo modo fiunt obscura; tot gratulabundi Conuentus suum quodammodo diem præferentia vndique micant luminaria. Monachi autem ibidem circa patronum suum lætis inuigilant excubiis, & matutinalem explent cursum cum duodecim lectionibus & responsoriis suis. Post quos easdem vigilias solenniter peragendas canonici suscipiunt, & cum nouem lectionibus Matutinorum officia consummantes vsque ad lucem protrahunt. Qui factò mane, Primam, Tertiam, Missamque cum Sexta hora ante solita decantantes tempora, venerabile corpus cum diuinis laudibus efferunt a beatæ Dei Genitricis ecclesia; quod in circuitu ciuitatis cum iucunditate deportantes, congruas stationes per præfixa faciunt spatia. Cumque ad eum locum ventum esset, vbi quondam fuerat porta antiqua, Patens nuncupata vocabulo, per quam idem sanctus hostem humani generis in eadem vrbe visibilibus ignium debacchantem exterminis adhuc in carne viuens oratio-

nibus expulit, illic eosdem preciosos artus deponunt, & ipsius miraculi memoriam digna deuotione & canticis spiritualibus agunt: ad cuius facti memoriale ibidem basilica moderno est constructa tempore, quam quidam feruus Dei, Constantius nomine, suis impensis eleganter composuit, & Dei famulos ad eius obsequium, quoad potuit, dum viueret, aggregauit, & in honore sanctæ Mariæ Magdalenaë sanctique Remigii consecrari fecit.

Disponitur
ecclesie de-
dicatio.

Dum itaque agitur illa circuitio extra ciuitatis mœnia, domnus papa conuocatis episcopis intra dedicandi monasterii abdita, singulis singula ad consecrandum delegauit altaria: Rhemensem vero archiepiscopum cum Lifoienfi episcopo ternam circuitioem cum crucibus & sanctorum reliquiis, secundum ecclesiasticum ordinem exterius constituit agere, ibique consecrationis officium adimplere: ipse vero cum sibi necessariis remanens interius diuini tabernaculi sanctificationem strenue diligenterque exequitur.

Postquam igitur eo ventum est, vbi secundum orthodoxorum patrum decreta pignora sanctorum, & sacra quæque debent intra dedicatam ecclesiam recipi, præfati canonici (vt dictum est) deportato corpore beati Remigii per gyrum vrbis & castelli, eique adiacentis municipii, peruenerunt cum eo vsque ad portas monasterii, vbi tot millium excreuerat frequentia, vt præ eorum densitate eidem glorioso patri domum sibi præparatam introeundi intercluderetur licentia. Ipse namque papa easdem ianuas vetuerat referari, ne impetus cum eodem sancto irruentium & sibi discrimini & impedimento cœptæ dedicationis foret consummationi. Quocirca aliquod diuerticulum, quo valeat intromitti, perquiritur, tandemque vix a turbarum inquietudine abstractus per fenestram, quæ est super sanctæ Trinitatis oratoriû demittitur, quem domnus apostolicus cum maxima deuotione, & canticis spiritualibus receptum non ad præfens in proprio loco reposuit, sed super principale altare, quod in honore apostolorum Petri & Pauli, Clementisque & Christophori martyrum, & beati Remigii consecratur, collocauit. Et cuius rei gratia hoc facere decreuerit, dignam memoria rationis sententiam subintulit, videlicet, vt euidens & con-

ANNO
CHRISTI
1049.

spicuis omnium appareret oculis in celebranda Synodo :
in qua si quis erroneus aliquid friuolum vel ecclesiasti-
cæ religioni aduersum asserere præsumeret, erga hunc vir
Dei illius virtutis potentiam per sui corporis præsentiam
exhiberet, quam adhuc in mundo viuens erga Arianum
hæreticum exhibuit, cui in Conuentu episcoporum ca-
tholicæ fidei lucem nebulosi dogmatis umbra obnubilare
molienti, ad aduentum suum diuina virtute officium vo-
cis extorsit : sed paulo post cum humili satisfactione rea-
tum suum agnoscentem animæ corporisque eundem sa-
nitate donatum ad filios adoptionis transtulit. Quæ per-
orantis papæ intentio ex superno instinctu procedens
effectu nullo modo caruit, velut hoc opusculum suo loco
declarabit.

Hac ergo de causa sic locato beati Remigii corpore,
vniuersis agminibus episcoporum, abbatum, monacho-
rum, clericorum per choros decentissime dispositis, Mis-
sæ solennia idem pontifex ex dedicationis celebra-
uit festiuitate, lecto euangelio, pulpitem conscendens ex-
hortationis sermonem fecit ad circumstantem populum,
qui plurimus monasterii (vt dictum est) foribus obseratis
per fenestras irrumpendo sibi fecerat aditum. Ad quem
multa ex ipsius templi sanctificatione concionatus vtilia,
diem illam celebrem esse præcepit per Rhemensis epi-
scopii confinia; anathematis pœna damnans omnes illos
qui ad eundem locum huius solennitatis gratia per singu-
los annos confluentibus vel inde redeuntibus alicuius im-
pedimenti irrogarent incommoda. Constituit etiam, vt
ad altare, quod (vt præfatum est) in honore apostolorum
Petri & Pauli, & Clementis & Christophori martyrum,
gloriosique confessoris Remigii, consecrauerat, non in-
discrete a quibusque, sicut hæctenus, sacrosancta mysteria
agerentur, sed secundum morem Romanæ ecclesiæ se-
ptem tantummodo sacerdotes, qui in illa congregatione
digniores haberentur, ad hoc officium deputarentur, soli
Rhemenfi archiepiscopo, ipsiusque cœnobii abbati ibi-
dem Missas agendi potestate collata, & cui idem abbas
daret licentiam, certe interdum rationis exigente gratia,
nec non clero Rhemenfi bis in anno, feria videlicet secun-
da paschalis festi, & vigilia ascensionis dominicæ, quando

solennes illic stationes ex antiqua faciunt traditione. Hæc decreta ne aliquando irrita fierent antiquitate temporis, literis mandari, easque signari sigillo suæ præcepit auctoritatis.

ANNO
CHRISTI
1049.

Deinde memoratum populum secundum institutionis eius verba publicam de peccatis suis confessionem agentem absoluit, explicitisque diuinis officiis, apostolica benedictione sanctificans illum dimisit. Pontifices autem cœnobiorumque rectores & ceteros sacri ordinis ministros, qui ibi aderant, ad eundem locum in crastino iussit reuerti, ut cum illis haberet rationem quam condixerat Synodi.

Die vero altera, quæ est quinto Nonas Octobris, congregati sunt in memorata basilica episcopi, videlicet numero viginti, cum quinquaginta fere abbatibus, & aliis ecclesiastici ordinis quamplurimis, ubi statim vetus querela inter Rhemensis ac Treuerensis archiepiscopi clericos est renouata; his adstruentibus, quia Rhemensis primas esset in Gallia; ideoque illi dispositio competeret synodica: e contra vero illi archiepiscopo Treuerensi eandem dignitatem conabantur adscribere, primamque sedem post Romanæ ecclesiæ præfulem in celebrando Concilio acquirere. Dominus autem papa non arbitratus opportunum tempus, quo his rationibus imponi valeret congruus finis, scilicet potius metuens huiusmodi controuersiam prorumpere ad scandalum contentionis, in modum coronæ sedilia episcoporum disponi, & in medio eorum suæ sedis suggestum præcepit locari, cuius ordinationis modum ex arbitrio Rhemensis archipræfulis sanxit administrari. Qui conuocatis archidiaconis & quibusque cleri sui præcipuis, cum eorum consilio in modum (ut dictum est) coronæ pontificum sedilia, & in medio eius apostolicæ sedis apparari fecit insignia. His ita dispositis, dominus papa sacerdotalibus, quasi ad celebrandam Missam, infulis redimitus processit ex oratorio sanctæ Trinitatis, cum cruce & euangelii libro, antecedentibus eum sacri ordinis ministris, sexque alii coram eo procedentes ante sanctum altare ex integro cantauerunt antiphonam, Exaudi nos Domine: qua expleta cum psalmo & Gloria, archiepiscopus Treuerensis litaniam fecit, eaque finita Conuentum diaconus ut ad Deum preces effunderet admonuit, &

Disponitur
confessus
Synodi ab
ipso papa.

ANNO
CHRISTI
1049.

fic tempore congruentem domino apostolico orationem dicente, lectum est euangelium: *Dixit Simoni Petro Iesus: Math. 18. Si peccauerit in te frater tuus.* Post hæc confederunt omnes ordine quo Rhemensis archipræful disposuit: dominus quidem papa in medio (vt dictum est) chori, verso vultu ad sepulcrum beati Remigii, ante oculos autem eius ad orientalem plagam Rhemensis in dextera, Treuerensis vero in parte resedit sinistra.

Post Rhemensem deinde secundum subnotatum ordinem resederunt Beroldus Suesfionensis, Trogo Morinensis, Frollandus Siluanectensis, Adalbero Metensis; ad meridianam autem plagam Aylenardus archiepiscopus Lugdunensis, Hugo Lingonensis, Iosfridus Constantiensis, Iuo Sagensis, Herbertus Lifoienis, Hugo Baiogarensis, Hugo Auringensis, Theodoricus Virdunensis; ad septentrionalem vero plagam Hugo archiepiscopus Vefontionensis, Hugo Niuernensis, Eusebius Andegauensis, Pudicus Namnetensis episcopus Anglorum, & Ioannes Portuenfis. Post quorum terga in modum similiter coronæ resederunt abbates hoc ordine: domnus scilicet abbas sancti Remigii Herimarus, domnus Hugo Cluniacensis, Sigefridus Corziensis, Folco Corbeiensis, Rotbertus Pemiensis, Rainoldus sancti Medardi, Giruinus sancti Richarii, Gotfridus Verzelliacensis, Arnoldus Pultariensis, Rudolphus Mosomenfis, Oylardus Catalaunensis, Milo Dernensis, Nozgaudus Altuillarensis, Albertus sancti Theodorici, Stephanus sancti Urbani, Vuluricus sancti Augustini Cantuariensis, Aluvinus sancti Benedicti de terra Anglorum. Deinde ceteri, qui (vt superius relatum est) simul fuerunt numero quinquaginta.

Quibus ita residentibus, imperato silentio ex præcepto domni papæ, surrexit Petrus sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconus, expedito sermone proponens de quibus in eadem Synodo sermo esset habendus, de multis videlicet illicitis, quæ contra Canonum instituta in Gallicis finibus exercebantur, id est, de simoniaca hæresi, de ministeriis ecclesiasticis, & altaribus, quæ a laicis tenebantur, de prauis consuetudinibus, quæ ab eis in atriis ecclesiarum accipiebantur, de incestis coniugiis, & eis qui legitimas relinquentes vxores, adulterinis iterum nuptiis implicabantur; de

De his quæ
in Synodo
tractanda
essent.

monachis & clericis, a sancto proposito & habitu recedentibus: item de clericis mundiali militia studentibus; de rapinis, pauperumque iniustis captionibus, de Sodomitico vitio, & quibusdam hæresibus, quæ in eisdem pullulauerant partibus. Quibus propositis, admonuit omnes qui aderant, ut inde secum prudenti deliberatione tractarent, consiliumque cum opportuno adiutorio domno papæ præberent, quomodo hæc zizania diuinæ segetis fermen suffocantia extirpari valerent. Post hæc ad episcopos sermone conuerso commonuit illos sub anathemate apostolicæ auctoritatis, ut si quis eorum ad sacros ordines per simoniacam hæresim peruenisset, vel præmio quemlibet ad eandem dignitatem promouisset, publica confessione patefaceret.

Primus ergo Treuerensis archiepiscopus ad hæc verba surrexit, seque nec aliquid dedisse vel promississe pro adepto episcopatu, neque alicui sacros ordines vendidisse respondit. Deinde Lugdunensis & Vesontionensis surgentes ab huiusmodi culpa professi sunt se esse immunes. Tunc præfatus diaconus ad Rhemensem archiepiscopum se conuertit, & quid de his, ex quibus a ceteris facta fuerat purgatio, ediceret, requisivit. At ille surgens inducias petit usque in crastinum; dicens se velle priuatim loqui ad domnum apostolicum. Cumque data fuissent, ceteri omnes surrexerunt in ordine secundum verba priorum, purgantes se ab huiusmodi suspitione, quatuor tantummodo exceptis Lingonensi videlicet, Niuernensi, Constantiensi, Namnetensi, quorum causa eo die ad discutiendum relicta, diaconus sermonis cursum ad abbates qui aderant vertit, eosque, ne forte & ipsi in ouile dominicum aliunde, non per ostium, introissent, confiteri admonuit. Primus sancti Remigii abbas Herimarus surrexit, seque ab huiusmodi culpa congrua responsione purgavit. Deinde dominus Hugo Cluniacensis subsequutus hanc purgationis suæ rationem subintulit, dicens: Pro adipiscendo abbatiæ honore, Deo teste, nihil dedi vel promisi, quod quidem caro voluit, sed mens & ratio repugnauit.

Post hunc se quidam congrue excusare studuerunt; alii vero nihil respondentem reatum suum occulere quam patefacere maluerunt. Tunc Lingonensis episcopus surgens,

ANNO
CHRISTI
1049.

super abbate Pultariensi diocefano suo plurimū est con-
questus, quod videlicet in fœtore luxuriæ viuens pluribus
flagitiis inseruiebat, beato quoque Petro, eiusque vica-
rio, Romanæ scilicet ecclesiæ pontifici, cuius abbatia illa
erat, debitum censum quotannis persoluere detrectaue-
rat, & inde excommunicatus Missarum sacramenta ce-
lebrare præsumperat, excommunicationique adhuc sub-
iacens eidem Synodo intererat. Qui discussus nec ab obie-
ctis se valens purgare criminibus, ab honoris sui est digni-
tate depositus. His ita definitis, edictū est sub anathemate
auctoritatis apostolicæ, vt si quis assidentium quempiam
vniuersalis ecclesiæ primatem, præter Romanæ sedis an-
tistitem, esse assereret, ibidem publica satisfactione patefa-
ceret. Cumque ad hæc vniuersi reticerent, lectis sententiis
super hac re olim promulgatis ab orthodoxis patribus, de-
claratum est, quod solus Romanæ sedis pontifex vniuer-
salis ecclesiæ primas esset & apostolicus. Post hæc dom-
nus papa sub excommunicatione prohibuit, ne quis abs-
que sui licentia recederet, antequam tertia lux consum-
maretur in celebratione Concilii, sicque iam nocte pro-
pinquante Conuentum dimisit.

Sequenti autem die ad memoratam basilicam cum ab-
batibus & clero conuenientibus episcopis, domnus papa
cum quibusdam eorum secessit in oratorium sanctæ Trini-
tatis, vbi dum cum eo confessionis suæ priuatū colloquium
Rhemensis habuisset archiepiscopus, & de ecclesiastica
religionis profectu tractatum esset diutius eo ordine, quo
& transacta die, apostolicus inde processit, dictaque an-
tiphona, & litania facta a Treuerensi archipræsule, euan-
gelium, *Omnis arbor bona*, diaconus legit vniuersis. Dein Matth. 7.
de suo loco residentibus, Rhemensem archiepiscopum, vt
de simoniaca hæresi, de qua hesternas obtinuerat indu-
cias, rationem redderet, præfatus annuit cancellarius, im-
petens eum etiam de multis, quæ se fama vulgante com-
perisse assererat, criminibus. Ad hæc archiepiscopus sur-
gens, vt sibi consiliandi facultas concederetur expetiit.
Qua impetrata, Vesontionensem, Sueffionensem, Ande-
gauensem, Niuernensem, Siluanectensem, Morinensem,
episcopos conuocans, cum eis mysterium habuit consilii
sui, indeque reuersus, causam suam, vt Siluanectensis per-

oraret a domino papa obtinuit. Surgens autem episcopus Siluanectensis, eundem archiepiscopum respondit non esse reum simoniacæ hæresis. His auditis apostolicus præcepit, vt hæc ita esse sacramento comprobaret archiepiscopus: mandans etiam recitari sententiam, qua Maximum Salonitanum episcopum ex simili culpa notatum pari modo se inde purgare beatus papa sanxit Gregorius. At ille canonicas inducias inde postulauit, seque post earum expletionem, quod ratio purgationis posceret, peracturum spondit. Quibus ei concessis, statutum est vt medio Aprili mense Concilio, quod Romæ celebrandum erat, interesset.

Cetera vero quæ ei obiecta sunt, quia legitimi accusatoris videbantur delatione carere, decretum est ad præsens indiscussa remanere.

Sic igitur huiusmodi definito negotio, super abbacia Dernenfi dominus papa conquestus est, quæ a Tullensi subtracta fuerat episcopo, & hanc ad ipsius pertinere ecclesiæ possessionem, per priuilegiorum, quæ inde habebat, demonstrauit recitationem. Econtra Rhemensis archiepiscopus abbatiam respondit sui iuris potius esse, & hoc antiquioribus priuilegiis ecclesiæ suæ se testificari valere. Papa vero, quia in præsentibus non erant eadem scripta, ex quorum lectione valeret hæc controuersia finiri, iussit ea interim in archiuis Rhemensis ecclesiæ perquisita in crastino in medium afferri. Tunc Turonenses clerici per Lugdunensem archiepiscopum querelam intulerunt super Dolensi episcopo Britannia, qui se cum septem suffraganeis a Turonensi archiepiscopo subtraxerat, sibi que archipræsulis nomen contra fas vendicauerat. Qui statim ex auctoritate apostolica vocatus est ad Concilium, quod (vt præfatum est) medio mense Aprili Romæ erat celebrandum, vt ibi rationis huius ageretur iudicium.

Lingonen-
fis episco-
pus accusa-
tur.

Post hæc memoratus diaconus in episcopum Lingonensem inuehitur, eumque episcopalem dignitatem per simoniacam hæresim obtinuisse, sacros ordines vendidisse, bellica arma contra fas ferendo homicidia perpetrasse, alieni matrimonii iura violasse, in clericos suos tyrannidem exercuisse, sodomitico etiam flagitio pollutum esse, criminatur. Quibus verbis fidem præbebant plurimi delatores

ANNO
 CHRISTI
 1049.

tores qui aderant, inter quos quidam clericus asseruit, quod sibi adhuc laico coniugem suam violenter abstulerat, & post perpetratum cum ea adulterium monacham fecerat. Adfuit & presbyter quidam, se ab eodem episcopo conquerens captum, & satellitum eius fuisse potestati traditum, qui eum multis suppliciis excruciantes, quod scelestius est, clavis acutissimis genitalia eius confixerant, talique violentia ab eo decem libras denariorum extorserant. His auditis, episcopus consiliandi licentiam petiit: qua impetrata, archiepiscopos Vefontionensem & Lugdunensem accersit, eisque credens arcanum consilii sui, petit vt sibi sint causidici. Sed qui cum tantis flagitiis foret implicitus, in oculis alterius magis quam in suis trabem videns, fratrem quamuis culpabilem in hesternis Synodo criminatus fuerat, eiusque ad damnationem & ipse merito damnandus aspirauerat, non solum se ab obiectis nequit excusare criminibus, sed etiam eius causidico, ne ad sui defensionem quidquam proferre valeat, linguæ motus adimitur diuinitus.

Vefontionensis quippe episcopus dum susceptum eius negotium perorare, & ad excusationem criminosi incongrua quædam decerneret proponere, insperato sibi suffragium vocis diuino sensit denegari numine. Procul dubio magnus pater Remigius ob hoc ipsum (vt prædictum est) ante conspectum Synodi expositus a beatæ fidei papa, etiam hic eiusdem virtutis enituit potentia, qua olim, dum adhuc peregrinaretur in terris, Ariani illius exinaniuit molimina. Tunc enim hæreticum aduersus catholicam fidem blasphemias deliberantem garrere, ne conata perageret, sed potius respiciendo fidelis fieret, silentio condemnauit: nunc autem virum licet fidelem, ne sceleratum defendendo delinqueret, vsu loquendi priuauit. Et reuera diuinæ sublimitatis incomprehensibilis virtus in utroque facto mirabiliter enituit, quæ & ibi gloriosæ animæ, licet adhuc inuolucris septæ, tantum potestatis contulit, & quanta eam iam beatificauerit gloria, nunc circa eius examine corpus patenter ostendit.

Postquam ergo præfatus Vefontionensis episcopus a suo conatu tali miraculo se prohiberi cognouit, Lugdunensi vt sui vice fratris causam peroraret innuit. Qui sur-

gens ait eundem Lingonensem episcopum confiteri, quod sacros ordines vendiderit, & memoratam pecuniam ab illo presbytero extorserit, sed suppliciiis, quibus asserbat, eum excruciarum non fecerit: cetera vero quæ sibi fuerant obiecta hunc penitus denegare asseruit. His dictis, dominus papa videns eadem die non posse ad plenum huiusmodi negotium ventilari, iam enim nox instabat, quid in Canonibus de sacrorum ordinum venditoribus sit decretum iussit tantummodo recitari, lectaque sententia ad præceptum eius ex Concilio Calchedonensi, capitulo videlicet secundo, soluta est Synodus, dilato vsque in crastinum huius rationis iudicio.

Mane autem factò iterum ad eundem locum episcopi conuenere cum abbatibus & ceteris ecclesiæ ordinibus: ad quos domno papa procedente non est cantata antiphona, Exaudi nos Domine, sicut heri, & nudius tertius; sed ad eius aduentum clerus decentissime cecinit hymnum, Veni creator Spiritus. Quo completo cum antiphona de sancto Remigio, litania facta est a Vesontionensi archiepiscopo, postquam de Spiritu sancto collectam dixit dominus apostolicus. Sicque lectum est euangelium: *Ego sum pastor bonus*. Cumque vniuersi consueto resedissent ordine, supradictus ecclesiæ Romanæ diaconus ait consequens esse, vt vbi hesternam Synodus fuerat terminata, ibi rationis suæ iteraret initia, a Lingonensis videlicet causa. Qui requisitus, & a synodica examinatione se subduxisse repertus, ex parte Dei & beati Petri apostolorum principis, eiusque vicarii, qui præsens aderat, ab eodem diacono tertio est vocatus. Directi sunt etiam episcopi Siluanectensis & Andegauensis ad illius hospitium, vt si forte eum ibi reperirent, reuocarent ad Concilium. Qui dum imperata accelerant peragere, ipsius reuerendarii allocutio fit ad illos, qui nondum se a simoniaca hæresi debita purgauerant responsione. At Niuernensis episcopus surgens, pro suo episcopio plurimum pecuniæ confessus est a parentibus datum fuisse, se tamen ignorante, eoque adepto nonnulla ecclesiasticæ religioni contraria commisisse, vnde se asserbat diuinæ vltionis vindictam pertimescere. Ideoque, si domno papæ & præsentem Conuentui dignum videretur, idem officium velle dimittere potius,

Ioh. II.

Niuernensis
episcopus
abdicat se
sponte.

ANNO
CHRISTI
1049.

quam in eius retentione animam suam pessumdare. Quæ ubi dixit, pastorale pedum ante pedes ipsius apostolici posuit. Ille vero tanti viri flexus deuotione, fauente Synodo, eundem, quod absque suo consensu eadem pecunia data fuerit, sacramento comprobare fecit, sicque illi per aliud pedum ministerium episcopale reddidit.

Interea allatum est coram priuilegium Rhemensis ecclesiæ de abbacia de Ruenfi, ex cuius lectione comprobatum est eam pertinere ad ius Rhemensis archiepiscopi. Redeuntes denique qui missi fuerant ad reuocandum Lingonensem episcopum, nuntiauerunt eum, facinorum suorum metuentem discussionem, fugæ arripuisse præsidium. Tunc ex præcepto ipsius papæ lectæ sunt sententiæ super huiuscemodi re promulgatæ ab orthodoxis patribus, sicque vniuersi Concilii iudicio excommunicationis est pœna damnatus. Quod audiens episcopus Vesontionensis, surrexit, & quomodo eundem reum excusare nitens, ex diuina virtute per beati Remigii merita silentio condemnatus sit, patefecit, coram eodem Conuentu, satis deuote veniam petens, quod eiusdem miraculi nouitatem eouisque negligenter celarit. Hic ex pia deuotione & alacritate cordis domnus papa in lacrymas compunctus sic ait: Adhuc uiuit beatus Remigius. Tunc ex præcepto eius omnes surrexerunt, & cum eo ante eiusdem sancti sepulcrum prostrati antiphonam sancti Remigii ex integro deuotissime cecinerunt.

Lingonen-
sis episco-
pus con-
demnatus.

Post hæc surgens Constantiniensis episcopus, confessus est se ignorante a quodam fratre suo emptum sibi episcopium fuisse, quod cum rescisset, ne contra fas ordinationem illam susciperet, voluisse aufugere, sed ab eodem uolenter captum episcopali contra voluntatem suam esse dignitate donatum: quod sacramento comprobare iussus, nec reuolvens, sic iudicatus est simoniacæ hæresis non incurrisse facinus. Accedens denique Namnetensis confessus est genitorem suum episcopum fuisse ciuitatis, & in eius vita donum episcopii se percepisse, mortuoque illi subrogatum per largitionem pecuniæ. Quapropter iudicio Synodi, sublato annulo & pastorali pedo, priuatus est pontificali ministerio, condonato ei, interuenientibus episcopis, tantummodo presbyteratus officio.

Concil. Tom. 25.

Zzz ij

De pluriū
episcoporum
damnatione.

Horum igitur causa tali modo terminata, commonuit domnus papa archiepiscopos qui erant in praesentia, vt si quem suffraganeorum suorum simoniaca pestis esse reum scirent, coram omnibus notificare non renuerent. Quibus id omnino se scire denegantibus, habitus est sermo de episcopis qui inuitati ad eandem Synodum venire noluerant, nec aliquod inde suae excusationis scriptum transmiserant illo. Vnde, competentibus ad hanc patrum recitatis sententiis, poena damnati sunt excommunicationis, cum omnibus illis qui ipsius papae formidantes aduentum hac de re profecti erant in expeditionem regis: nominatim vero Senonensis archiepiscopus, Bellouacensis, & Ambianensis episcopus, sed & abbas sancti Medardi, quia absque licentia recesserat a conuentu Concilii. Excommunicatus est etiam sancti Iacobi archiepiscopus Gallienensis, quia contra fas sibi vendicaret culmen apostolici nominis.

ANNO
CHRISTI
1049.

Post haec, petentibus eis qui sanctae religionis amatores ibi aderant, plurima sanctorum patrum decreta, quae iam per incuriam pro nihilo habebantur, praeccepto suae auctoritatis renouauit, & multa quae in Gallicana ecclesia exercebantur illicita, ne fierent vltius, sub anathemate prohibuit, videlicet:

CANONES.

I.

Ne quis sine electione cleri & populi ad regimen ecclesiasticum proueretur.

II.

Ne quis sacros ordines, aut ministeria ecclesiastica, vel altaria, emeret aut venderet. Et si quis clericorum quidlibet eorum emisset, id cum digna satisfactione suo episcopo redderet.

III.

Ne quis laicorum ecclesiasticum ministerium vel altaria teneret, nec * episcoporum quibus consentirent.

ANNO
CHRISTI
1049.

IV.

Ne quis in atriis ecclesiarum, præter episcopum & eius ministrum, quaslibet consuetudines exigere præsumeret.

V.

Ne quis pro sepultura, vel baptismo, siue pro eucharistia, aut infirmorum visitatione, quidquam exigeret.

VI.

Ne quis clericorum arma militaria gestaret, aut mundanæ militiæ deseruiret.

VII.

Ne quis clericus vel laicus vsuras exerceret.

VIII.

Ne quis monachus, vel clericus, a suo gradu apostataret.

IX.

Ne quisquam aliquibus sacri ordinis iter agentibus violentiam vllam inferre auderet.

X.

Ne quis pauperes homines rapinis vel captiombus vexaret.

XI.

Ne quis incestuosæ coniunctioni se copularet.

XII.

Ne quis legitima vxore derelicta aliam duceret.

Et quia noui hæretici in Gallicanis partibus emerferant, eos excommunicauit, illis additis qui ab eis aliquod munus vel seruitium acciperent, aut quodlibet defensionis patrocinium illis impenderent.

Zzz iij

Pari modo damnauit & Sodomitas.

Excommu-
nicati prin-
cipes.

Excommunicauit etiam comites Engelrai & Eustacium propter incestum, & Hugonem de Braina, quia legitimam vxorem dimiserat, & aliam sibi in matrimonio sociauerat. Interdixit & Balduino comiti Flandrensi, ne filiam suam Vvilielmo Nortmanno nuptui daret; & illi, ne eam acciperet. Vocauit etiam comitem Tetbaldum, quoniam suam dimiserat vxorem.

ANNO
CHRISTE
1049.

Vocauit & Gozfridum Andegauensem vsque ad Synodum futuram Moguntia, ibi excommunicandum, nisi relaxaret quem captum tenebat domnum Geruasium, qui tunc erat praesul sedis Cenomanicae: postea vero ab eiusdem tyranni potestate exemptus, Vvidone archiepiscopo defuncto, a rege Francorum Henrico subrogatus est ad regimen Rhemensis ecclesiae.

Excommunicauit denique illos, de quibus proclamationem fecerant Compendienses clerici, propter quorum iniustitiam illuc detulerant corpus sancti martyris Cornelii: eos quoque qui ab eadem Synodo redeuntibus aliquid inferrent impedimenti.

Priuilegium autem quod fecerat S. Remigio ibidem in conspectu omnium recitatum confirmauit, & constituit omni tempore, sicut scriptum continebatur, inuiolabiliter conseruari: sicque benedictione data Concilium soluit.

Huiusmodi ergo ordine beati patris Remigii deuotus Romanae sedis pontifex quartam celebrauit translationem, & feliciter sexto Nonas Octobris consummauit diuinæ domus sanctificationem, quam etiam (vt declaratum est) trium dierum continuatione, insigniuit celebratione Synodi millesimo & quadragesimonono anno felicissimæ incarnationis Domini nostri Iesu Christi. Quapropter, vt deliberauerat, ex diuina dispositione compos effectus desiderii sui, die subsequenti, post expletionem synodicam, venit in capitulum fratrum, seque eis innotuit suum velle accelerare reditum. Vnde spiritualibus illos demulcens colloquiis, societatem eorum deuote petiit & accepit, suamque eis humiliter petentibus ipse largitus est, & prostratus ad publicam confessionem absoluit, & ex ordine omnes deosculatos apostolica benedictione sanctificauit.

Societatem
monachorum
petiit
papa, & accepit.

ANNO
 CHRISTI
 1049.

Post hæc egressus, episcopos, & abbates, ceterosque ecclesiastici ordinis, qui nondum recesserant, conuocauit, & cum eis ecclesiam ingressus, Missarum solennia celebrari fecit. Quibus expletis, ad sancti sepulcrum, quod (vt dictum est) super altare beati Christophori post basilicæ dedicationem collocauerat, cum humili deuotione accessit, ibique oratione completa, illud deuote suppositis humeris inde extulit, & in statione sibi decenter apparsa cum diuinis laudibus reposuit. Vbi iterum atque iterum cum lacrymis se prosternens, tandem in viam suam exiit, & vsque ad castelli aditum comitatus cum canticis spiritualibus a fratribus & numeroso conuentu populi omnibus valedicens recessit.

Iterum papa supponit humeros sacræ sarcinæ.

Accedens autem, inde ad sui laboris recompensationem retulit fructum magnæ mercedis, in arcano scilicet deuoti pectoris ignem præcipuæ dilectionis, quo ab illo tempore erga eundem gloriosum patrem Remigium magnopere dignoscitur flagrasse, vt idem ipse fatetur in quadam epistola directâ postmodum episcopis Franciæ, quam suo loco in subsequenti curabimus ponere.

Ex qua gratia etiam alterius gratiæ adeptus est emolumentum, cum ei diuina virtus de quibusdam, qui ei impedimentum aduenienti in Gallias conati erant inferre, vltionem præstitit per ipsius sancti, cui fuerat famulatus, meritum. Nam, vt multos prætermittamus, qui illi fuere contrarii, Gebuinus Laudunensis episcopus, & Hugo de Braina castello, qui inter eius derogatores quasi signiferi extiterunt, eodem anno ignominiosa morte vitam finierunt: ille enim, quia exitialem technam, vt apostolicam deuitaret præsentiam, regi suggessit, & hanc maxima parte cleri sui deuote expetente, ipse a sua sede longe aufugit; nec dominici corporis viatico a malitia sua sanctificatus, nec ab eodem clero suo consolatione visitationis in extremis refocillatus, diuino iudicio extra fines episcopii sui solus obiit quasi peregrinus: alter vero, quia caput ministri Christi se abscissurum fuerat minitatus, ore sacrilego, quo impia verba protulerat, hostilis gladii abscissione est mutilatus.

Diuina fecuta est vltio hostes sancti Leonis papæ.

* alias
 postero-
 rum

Dignum est ad * posterum memoriam aliud miraculum supradictis addere, quod diuina potentia in manibus huius

† Narratur
idipsum
breuius in-
ferius ex
Desiderio
abbate Caf-
sinensi, qui
& Victor
papa III.

ANNO
CHRISTI
1049.

pontificis operata est, ex ea qua erga patronum nostrum flagrabat deuotione. † Anno enim secundo post expletionem eorum qua praemissa sunt, cum Romae moraretur, casu accidente per pincernae incuriam vas illud fractum est, quod sibi datum esse a praefato abbate Herimaro in primordiis huius opusculi memoratum est. Quod ubi pro certo agnouit, aliquantum grauiter tulit. Licet enim multa haberet pluris precii, praeter ceteris tamen illud diligebat, quia in initio apostolatus sui ex parte sancti Remigii sibi missum assererat, ideoque ad bibendum supra cetera quaerant in obsequio eius illi delectabilius esse solebat.

Dum ergo cum spiritualibus quibusdam viris, qui ei praesentes erant, placido (vt semper erat) vultu ex eodem damno conquereretur, & aurifex peritus reficiendi huiusmodi fracturam ab eo perquiri praeciperetur: quidam eorum alludentes seria & alacri responsione dixerunt, quod sanctus hic, in cuius illud tantopere amplectebatur deuotione, tanti esset apud Dominum meriti, vt ei idem vas integrum sua reformaret intercessione. At ille nihil inde se diffidere cum spirituali iucunditate respondens, eiusque virtutes multiplici sermone exaggerans, vas fractum sibi deferri praecipit. Quo delato, auulsam inde particulam suo loco reposuit, & quasi aurifici ad reficiendum reseruaretur, signum tamen Crucis (vt fertur) ei caute imprimens, recondi iussit. Quod in craftino velut causa reficiendi coram delatum, ita operatione diuina integrum est inuentum, vt nullum in eo fracturam posset reperiri vestigium.

Hoc itaque videns venerabilis papa Dei omnipotentiam collaudauit, & huius miraculi nouitatem meritis beati Remigii adscripsit, per cuius interuentum fidei efficacia id obtinere meruit. Ne autem ex hac relatione arguamur mendacii, ideoque friuolum habeatur huius scripti memoriale, proferimus tres idoneos testes, quorum indicio id nobis postmodum contigit agnoscere, Hugonem videlicet Niuernensem episcopum, & Hugonem Rhemensis ecclesiae diaconum, & quemdam clericum Aylenardi quondam Lugdunensis archiepiscopi capellanum, nomine Benedictum. Quorum duo primi Concilio ab eodem papa, vt moris illi erat, decimoquinto die post dominicam resurrectionem Romae habito interfuerunt, & quod

retu-

ANNO
CHRISTI
1049.

retulimus ab his qui præsentes viderunt, id vere factum esse didicerunt. Tertius vero cum domino suo præsens interfuit, & quod videndo comperit, nobis post aliquot annos sciscitantibus indicauit.

Vir denique venerabilis sæpe dictum apostolum nostrum eo magis feruenti excolens dilectione, eumque summo opere desiderans honorare, & illius monasterium sua auctoritate nobilitare, epistolam eius laude refertam direxit sanctæ ecclesiæ filiis in Francia constitutis, qua decreuit apud eos haberi celebrem ipsius sancti festiuitatem, quæ recolitur Kalendis Octobris.

Plurima etiam ad ecclesiasticam vtilitatem pertinentia, quæ in præfata Synodo in eius basilica habita tractauerat, iussit apud eos capitulatim digeri, & inter orthodoxos Canones numerari. Cuius epistolæ textum, quia ordo narrationis videtur exigere, huic operi dignum iudicauimus inserere. Eius vero exemplar huiusmodi est:

Leo episcopus seruus seruorum Dei fratribus & filiis catholicis per uniuersum regnum Francorum constitutis salutem & apostolicam benedictionem.

S. Leonis
papæ IX.
epistola ad
Francos.

COMPERTVM caritati vestræ credimus, quod post consecrationem nostram, illam videlicet, qua benignitas Dei humilitatem nostram sanctæ Romanæ ecclesiæ præesse voluit, Germaniam Galliamque visitauimus, ac Rhemorum urbem adeuntes, maximo voto & summa deuotione ecclesiam beati Remigii (vt longe ante desiderauimus) Deo annuente, & eiusdem sanctissimi viri patrocinantibus meritis, cum magna gloria dedicauimus, atque post consecrationem ecclesiæ in eadem Synodum celebrantes, plurima ad vtilitatem Christianæ religionis necessaria consilio coepiscoporum * suorum, assensu etiam & laude cleri & populi, quorum innumera multitudo ad tantæ deuotionis celebritatem confluxerat; statuendo confirmauimus. Quæ omnia capitulis digesta inter Canones haberi præcipimus, & postea in omnibus Synodis quæ habuimus, id ipsum confirmare curauimus. Et quoniam beatissimum Remigium gentis Francorum prædicatorem & apostolum scimus, venerari & honorare illum, quem Dominus in terris & in celo mirificauit, prout possumus, debemus:

Concil. Tom. 25.

Aaaa

* forte
nostro-
rum,

præsertim cum semper in nostro pectore inde ipsius amor feruentius ardeat, quod preciosissimum corpus ipsius sanctissimi viri propriis manibus transferentes in locum sibi præparatum, miraque pulcritudine exquisiti operis decoratum, reposuimus. Vnde vestram admonere volumus dilectionem, vt sicut nos in eius obsequiis perpenditis gratulari, ita & vos causa nostri amoris, maximeque ex debito paterni honoris, solennitatem eius, quæ est Kalendis Octobris, celebrem habeatis. Quia etsi aliis non est apostolus, tamen vobis est: nam primitiæ apostolatus eius vos estis in Domino. Hunc itaque honorem patri & apostolo vestro exhibete, vt, iuxta promissum Domini, longæui super terram viuere, & eiusdem patris precibus æternæ beatitudinis felicitatem mereamini possidere. Valete.

N O T A.

Quo tempore habita.

* *Concilium.*] De hac Synodo Hermannus Contractus, *Autumnali*, inquit, *tempore dominus papa Synodum magnam Rhemis cum Galliarum episcopis habuit.* De eadem Sigebertus in libro de illustribus scriptoribus ecclesiasticis cap. 153. ista scribit: *Anselmus Rhemensis monachus scripsit itinerarium noni Leonis papa a Roma in Gallias, ob hoc maxime, vt notificaret, quanta auctoritate Rhemis vel in aliis vrbibus Synodum celebrarit: qua subtilitate & iustitia examinauerit causas ecclesiasticas, qua discretione peccantes correxerit, quomodo ei virtus Dei cooperata sit. Quod satis patuit in vna causa Rhemensis Synodi, vbi dum episcopus Frisingensis contumaciter ageret contra apostolicam auctoritatem, repente in omnium oculis obmutuit.* Hæc Sigebertus. Acta Concilii integra ab auctore eius temporis, qui vidit, quam fidelissime scripta accepit ex Rhemensi ecclesia Baronius, eaque appendici tom. 11. vnde nos eadem huc transtulimus, inseruit.

Inter eos qui Synodo interfuisse narrantur ponitur Iuo Sagensis, quem rectius Sagiensem appellandum esse bene monuit reuerendissimus dominus Ioannes Picardus sancti Victoris Parisiensis canonicus. Nam Sigeberti continuator ipse, monachus Beccensis in Nortmannia, ita eum passim nominat. Est vero Sagensis episcopus archiepiscopo Rothomagensi subditus. Quod autem desideratur in actis Concilii huius, supplebit Vvilielmus Gemmeticensis monachus æqualis lib. 7. cap. 15. his verbis: In illo tempore sanctus Leo papa Gallias expetiit, ecclesiam sancti Remigii Rhemensis archiepiscopi consecrauit, eiusque corpus in ecclesiam nuper dedicatam transtulit. Tunc Rhemis idem papa grande Concilium tenuit, & desides episcopos vel abbates acriter redarguit: inter quos, vt dicunt, propter combustionem ecclesiæ Iuoni dixit: Quid fecisti perfide? Qua lege damnari de-

ANNO
CHRISTI
1049.

bes, qui matrem tuam ecclesiam cremare ausus es? Eloquens Iuo palam confessus est, se malum quidem fecisse, ne deteriora fierent a scelerosis super filios ecclesie. Denique poenitentiam secundum sagacis papae iustum accepit, ac de restituenda sancti Geruasii ecclesia operam adhibuit. Ut id vero enucleatius perscribatur, necessario fuerit relegendum caput 13. eiusdem Vvilielmi Gemmeticensis, aientis Robertum & Arelgatum filios Vvilielmi Sorengii depopulatos fuisse Sagiensem ecclesiam, & in eam prædonum collocasse turbam. Quod ægerrime ferens Iuo, nobiles barones Nortmannie, præcipueque Hugonem Grentemairulium rogauit sibi cum suis adesse turmis. Sorengii vero cernentes exercitum fortiter restiterunt. Iuo contra iussit vicinas ædes incendi. Mox, inquit Vvilielmus Gemmeticensis, parochiani iussu parent episcopi: ignis vero immissus flante vento ad ecclesiam currit, ipsamque inuadens consumit, & impios in ea furentes acriter angit. Et cap. 14. eiusdem libri: Prostratis, vt dictum est, filiis discordie, simplicibus in pace circa Sagium licuit aliquantulum respirare. Nobilis Iuo præsul ecclesiam cooperire satagit, & quarto Nonas Ianuarii iterum dedicauit. Hæc ex Vvilielmo Gemmeticensi reuerendus dominus Ioannes Picardus.

✱ CONCILIVM MOGVNTINVM,
XLII. EPISCOPORVM CONTRA SIMONIAM
aliave vitia cleri celebratum anno Domini MXLIX.
tempore Leonis papæ IX.

NOTA.

✱ *Concilium.*] De tempore huius Synodi variant scriptores. Lambertus, quem sequitur Serarius in historia Moguntina ad annum Christi 1050. abbas Stadensis eandem ad annum Christi 1051. refert. Ego Baronium sectatus veriolem esse puto sententiam Hermannii Contraçi & Adami Bremensis, qui hæc & scripserunt & viderunt; nimirum hanc Synodum anno 1049. celebratam esse. De rebus in Synodo gestis Hermannus nihil præter ista: *Moguntiacum veniens aliam Synodum quadraginta prope episcoporum coram imperatore & regni nostri principibus celebravit.* Adamus autem Bremensis lib. 3. cap. 31. acta huius Synodi prolixius enarrans hæc scribit: *Tunc habita est Synodus generalis apud Moguntiam, presidente domno apostolico, & imperatore Henrico, cum episcopis Bardone Moguntinensi, Eberhardo Treuerensi, Hermanno Colonienfi, Adalberto Hamburgensi, Engelhardo Magdeburgensi, ceterisque prouinciarum sacerdotibus. In eo Concilio quidam Spirensis episcopus, nomine Sibico, cui crimen adulterii intendebatur, examinatione sacrificii purgatus est. Præterea multa ibidem sancita sunt ad utilitatem ecclesie, præ quibus simoniaca hæresis, & nefanda sacerdotum coniugia, holographa Synodi manu perpetuo damnata * est: quod*
Concil. Tom. 25.

Tempus
Concilii.

Acta Con-
cilii quæ?

* sunt:

Aaaa ij